

Bijlage 1: Samenvatting onderzoeksrapport Toekomstige Milieustraten Zeeland

Onderstaande tekst betreft een uitgebreide samenvatting van de conclusies en aanbevelingen van het rapport Toekomstige Milieustraten Zeeland, uitgevoerd door Royal Haskoning DHV.

Aanleiding onderzoek toekomstbestendige milieustraat

De Zeeuwse milieustraten zijn gedateerd en daardoor niet toekomstbestendig. Zo is er op de meeste milieustraten geen ruimte om uit te breiden, hetgeen noodzakelijk is om alle wettelijk verplicht te scheiden afvalstromen separaat in te zamelen en daarvoor de benodigde voorzieningen in te richten. Daarnaast is er, in het kader van de verkeersveiligheid, behoefte aan het meer efficiënt inrichten van de milieustraten.

In opdracht van het algemeen bestuur van O.L.A.Z. heeft in 2019 een werkgroep van O.L.A.Z. een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de 'milieustraat van de toekomst'. Het onderzoek heeft geresulteerd in drie mogelijke ontwikkelingsscenario's:

- 1) Scenario 1- Focus op kleine aanpassingen om voor een korte termijn te kunnen voldoen aan de wettelijke eisen (0 – 5 jaar);
- 2) Scenario 2- Vult het eerste scenario aan met specifieke lokale en bestuurlijke omstandigheden;
- 3) Scenario 3- Hierbij wordt uitgegaan van een aanpak die zeker voor 20 jaar zal voldoen.

Het rapport van de werkgroep van O.L.A.Z. is in de vergadering van het algemeen bestuur van O.L.A.Z. op 27 juni 2019 besproken. In deze vergadering zijn kaders vastgesteld voor een verdiepend vervolgonderzoek:

- Realiseren VANG doelstellingen (omarmt door O.L.A.Z. op 22 februari 2018) – ontwikkeling milieustraten afstemmen op landelijk afvalbeleid en regelgeving;
- Uitwerking van een toekomstbestendig lange termijnperspectief (20 jaar);
- Onderzoek naar bestaande opzet en spreiding van de milieustraten, regionalisering;
- Onderzoek naar mogelijkheden differentiatie in voorzieningenniveau tussen milieustraten;
- Verkenning mogelijkheden toegangscontrole om tot een betere beheersing huishoudelijke afvalstromen te komen en bedrijfsafval te weren;
- Nader beschouwen van de kostenverdeling onder de gemeenten.

In december 2019 heeft O.L.A.Z. aan RHDHV opdracht gegeven om ontwikkelingsscenario 3, op basis van de gestelde kaders, verder te onderzoeken.

Samenvatting advisering RHDHV

RHDHV heeft de Zeeuwse milieustraten in haar huidige vorm geanalyseerd en er zijn adviezen uitgebracht voor zowel de korte- als lange termijn.

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat op de Zeeuwse milieustraten gemiddeld twee keer zoveel afval per inwoner wordt aangeleverd ten opzichte van de rest van Nederland. Terwijl de kosten per inwoner voor de exploitatie gelijk zijn aan die van de rest van Nederland. Belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- de milieustraten zijn vrij toegankelijk (o.a. toeristen en bedrijven leveren afval);
- beperkte personele bezetting;
- beperkte ruimte om afval te scheiden.

Voldoen aan de wettelijke eisen en het behalen van het gewenste duurzaamheidsniveau -VANG doelstellingen- is niet mogelijk op basis van de bestaande situatie. De meeste milieustraten zijn te klein en uitbreidingsmogelijkheden op de huidige locaties ontbreken. Om te voldoen aan de

wettelijke eisen moeten steeds meer afvalstromen worden gescheiden, waarvoor ruimte nodig is (extra inzamelmiddelen). De milieustraten werden ooit ontwikkeld voor het scheiden van 10 stromen, ondertussen zijn dit er wettelijk 18. Op enkele milieustraten in Zeeland worden inmiddels 29 stromen gescheiden. Daarnaast is er, onder andere in het kader van de verkeersveiligheid, nood aan opstelstroken voor (wachtende) bezoekers en scheiding van professioneel en burgerverkeer. Als gevolg is het verplaatsen van een aantal milieustraten noodzakelijk en doet de kans zich voor om de milieustraten meer strategisch in te plannen. Regionalisering leidt ertoe dat alle Zeeuwse inwoners worden voorzien in de benodigde service.

Drie typen milieustraten

RHDHV maakt voor de regionalisering onderscheid in drie typen milieustraten:

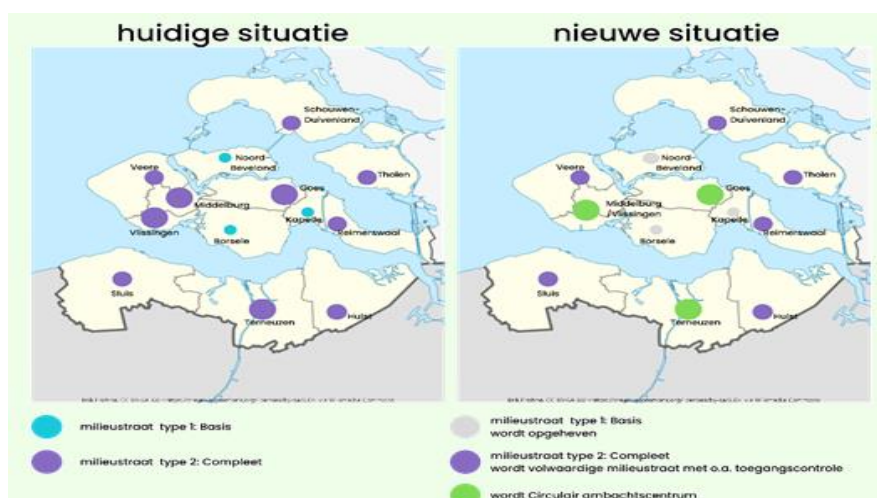
- Basisniveau (deze voldoen niet aan de wettelijke eisen, het gaat om inzamelpunten voor de meest voorkomende stromen op locaties waar de milieustraten worden verwijderd: Kapelle, Borsele en Noord-Beveland);
- Compleet niveau (het betreft een milieustraat die voldoet aan alle wettelijke eisen, aangevuld met functies als demontage van grof restafval: Veere, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal, Tholen, Sluis en Hulst);
- Compleet Plus niveau (het betreft een circulair ambachtscentra die voldoet aan alle wettelijke eisen met eventueel aanvullingen als kringloopactiviteiten: Goes (De Bevelanden), Terneuzen en Vlissingen/Middelburg).

Vanwege investerings- en operationele kosten is het niet realistisch om overal een Compleet (Plus) niveau te voorzien. Bij de regionalisering is aandacht voor een goede bereikbaarheid van een volledig ingerichte milieustraat voor iedere Zeeuwse inwoner. Voor de locaties waar de milieustraten verdwijnen is flankerend beleid nodig, om ook daar een bepaald serviceniveau te bieden. Hierbij kan worden gedacht aan het inrichten van een servicepunt waar inwoners de veel voorkomende stromen kunnen inleveren.

Fasering

Samenvoeging van de milieustraten dient het best gefaseerd plaats te vinden, waarbij zoveel mogelijk natuurlijke overgangsmomenten moeten worden benut.

In Goes is momenteel een natuurlijk moment gerezen vanwege de noodzaak tot verplaatsing van de huidige milieustraat. Hierdoor kan de locatie in Goes eerst worden ontwikkeld. De kennis en ervaring die daarmee wordt opgedaan kan dienen als voorbeeld en basis voor de ontwikkeling van de andere locaties.

Bovenstaande figuur geeft de huidige situatie verdeling regionale milieustraten in Zeeland aan en de voorgestelde situatie uit het rapport van RHDHV.

Sommige maatregelen zoals het invoeren van een toegangscontrolesysteem dienen, om te voorkomen dat mensen die eigenlijk geen toegang hebben uitwijken naar de milieustraten die geen controle hebben, moeten in één keer worden ingevoerd. Om zo alleen de afvalstoffenheffing betalende inwoners van Zeeland toegang te verschaffen tot de milieustraat wordt het aantal kilo's restafval verminderd, en daarmee ook de verwerkingskosten.

Inzicht in huidige situatie en mogelijke nieuwe situatie:

- Kosten:

De kosten voor het instant houden van de huidige milieustraten bedragen circa 10 miljoen per jaar. Hierbij moet vermeld worden dat de meeste milieustraten in strijd zijn met de huidige milieueisen. Bij herontwikkeling van de 13 milieustraten moet worden gedacht aan een investering van circa 50 tot 60 miljoen euro. Hierbij is uitgegaan van 3 milieustraten compleet plus (à 10,7 miljoen per milieustraat) en 6 milieustraten compleet (à 3,5 miljoen per milieustraat). Ook stijgen de operationele kosten significant onder meer omdat er extra personeel zal worden voorzien om burgers te assisteren, toe te zien op scheidingsgedrag, de kwaliteit van grondstoffen te bewaken en restafval te minimaliseren. De jaarlijkse kosten stijgen hierdoor van circa 25 euro (prijspeil 2022) naar verwachting 45 euro/inwoner per jaar.

Investerings- en jaarlijkse kosten milieustraten gerelateerd aan aantal milieustraten:

Aantal Milieustraten (compleet)		13	12	9	7	5
<u>Kosten per milieustraat:</u>						
Investeringskosten	Euro	3.410.000	3.440.000	3.590.000	3.770.000	4.080.000
Jaarlijkse kosten	Euro/jaar	1.440.000	1.480.000	1.660.000	1.860.000	2.220.000
<u>Kosten OLAZ:</u>						
Investeringskosten	Euro	44.300.000	41.300.000	32.400.000	26.400.000	20.400.000
Jaarlijkse kosten	Euro/jaar	18.700.000	17.800.000	14.900.000	13.000.000	11.100.000
<u>Besparing tov 13 milieustraten:</u>						
Investeringskosten	%		7	27	40	54
Jaarlijkse kosten	%		5	20	30	41

Uit de tabel valt af te leiden dat de investeringskosten dalen met ongeveer 7% met elke milieustraat minder en de operationele kosten ongeveer 5%. Deze kosten zijn exclusief kringloop en demontage. In dit onderzoek wordt niet ingegaan waar eventueel de milieustraten komen en daarom ook niet op rijafstand en rijtijd.

- Milieu:

In het onderzoeksrapport is uitgegaan van 42 kg restafval per inwoner per jaar. Dit is de hoeveelheid restafval die is aangeboden op de milieustraat in 2019. Volgens RHDHV zou het toepassen van scenario 3 zal een geraamde daling van circa 22,5 - 25 kilogram restafval per inwoner per jaar opleveren. Hiervan wordt tot 13 kilogram toegeschreven aan het invoeren van een toegangscontrolesysteem. Het overige deel is met name een gevolg van betere scheiding, toezicht daarop en hergebruik. Extra reductie van de hoeveelheden zou kunnen ontstaan door te sturen op bewustzijn van de inwoners, meer verantwoorde keuze grondstofstromen en externe factoren. RHDHV heeft als uiteindelijk doel gesteld 8,2 kg per inwoner per jaar op de milieustraat.

Geactualiseerde milieuinformatie: Per 2021 wordt de afvalstroom "sorteerbaar bouw en sloopafval" van de milieustraten verder uitgesorteerd, waarbij nog slechts 15% als brandbaar of niet herbruikbaar afval wordt afgevoerd. 85% wordt gerecycled, wat neerkomt op een daling van 17,3 kg/inwoner per jaar. Daardoor is de hoeveelheid restafval in 2021 inmiddels gedaald naar 26 kilo per inwoner per jaar. Wat vervolgens het effect is van de eerdergenoemde maatregelen uit scenario 3 moet nader onderzocht worden.

Aanbevelingen

- *Implementatie toegangscontrole*

Toegangscontrole is een effectief instrument dat redelijk voordelig geïmplementeerd kan worden (kosten pasjes, slagbomen en pasjeslezers en kosten ontwikkelen toegangswegen versus besparing op transport en afvoerkosten).

- *Pilot project toezicht op restafval*

Start pilot -op één of meerdere milieustraten waarbij extra toezicht wordt gehouden op de restafvalcontainer om te voorkomen dat grondstoffen die elders worden ingezameld in de container verdwijnen.

- *Werk aan bewustzijn burgers en werknemers: extra aandacht aan communicatie over wijze van afgeven afvalstromen op de milieustraat en handelingsinstructie.*

Communicatie kan plaatsvinden via brieven, kranten en op de milieustraat door bebording bijvoorbeeld.

- *Implementeer toekomstige milieustraten gefaseerd*

De gevraagde investeringen zijn aardig hoog en er is nog veel informatie te vergaren. De aanbeveling is ook om de vernieuwing gefaseerd in te voeren. Gebruik natuurlijke momenten om nieuwe milieustraten toekomstgericht in te richten en start mogelijk met pilot of voorstel tot gefaseerd samenvoegen door te starten op locaties waar het eenvoudig/natuurlijk/logisch te realiseren is.

- *Blijf eigenaar maar ga samenwerking met externe kringlooporganisaties aan.*

Met betrekking tot de kringloopactiviteiten is het goed om deze te koppelen aan de milieustraten en de ZRD eigenaar te maken om de continuïteit te borgen. Voorstel is om in eerste instantie een samenwerking aan te gaan met bestaande kringloopbedrijven waarbij op papier gescheiden activiteiten plaatsvinden. Zij leveren de benodigde expertise en verzorgen de business case voor de kringloopactiviteiten.

- *Verdeling van de kosten*

Ga in eerste instantie uit van de huidige systematiek. Evalueer op gezette termijnen of nieuwe informatie nieuwe inzichten oplevert. Laat Kringloopbedrijven zelf voor de financiën verantwoordelijk zijn.

- *Onderzoek regionale aanpak*

Het komt erop neer dat vele locaties niet voldoen en er naar alternatieve locaties dient te worden uitgekeken. Vanwege de impact op de investeringskosten, en de hoge operationele kosten lijkt een regionale aanpak het onderzoeken waard. We denken aan een combinatie van Goes met omliggende gemeenten. Ook is een combinatie van Vlissingen en Middelburg op een nieuwe locatie voor de hand liggend. Veere kan daarbij dienen ter ondersteuning van Middelburg/Vlissingen en voor een deel van Noord-Beveland. Elke milieustraat minder door samenwerking resulteert in 7% minder investering en 5% lagere jaarlijkse kosten.